

Reactienota Voornemen en Participatieplan net op zee IJmuiden Ver Alpha

Inleiding

In diverse lokale media en in de Staatscourant van 21 maart 2019 is kennis gegeven van het voornemen en participatieplan van het project net op zee IJmuiden Ver Alpha. Van 22 maart tot en met 2 mei 2019 was het mogelijk om te reageren door een schriftelijke of mondelinge reactie te geven. Het ter inzage leggen van het voornemen en participatieplan is een nieuwe stap binnen de Rijkscoördinatieregeling (RCR), waarbij vooruit wordt gelopen op de nieuwe Omgevingswet die naar verwachting in 2021 in werking treedt. Deze ter inzagelegging is geen formele stap in de procedure. Er wordt daarom ook niet gesproken over zienswijzen, maar over reacties. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en TenneT vinden participatie van de omgeving in het project belangrijk, omdat de eindresultaten hier doorgaans voor iedereen beter van worden en omdat gedragen en transparante besluitvorming binnen de RCR van groot belang wordt gevonden. Doel van het ophalen van deze reacties is om de belangen van omgevingspartijen vanaf het begin een plek in het project en in de afwegingen te geven. In totaal zijn er 22 reacties binnengekomen, deze zijn gebundeld in een inspraakbundel. Het ministerie van EZK en TenneT bedanken de indieners voor de geleverde input en het meedenken in dit project.

In deze participatiefase voorafgaand aan de publicatie van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD) zijn de verschillende mogelijke tracéalternatieven voor het net op zee IJmuiden Ver Alpha nader bekeken en besproken. Er zijn meerdere werksessies georganiseerd met belanghebbenden bij de tracéalternatieven naar Borssele (door het Veerse Meer of door de Westerschelde), Rilland (door de Oosterschelde) en Geertruidenberg (door het Haringvliet / Hollandsch Diep) en het offshore (op zee) gedeelte van het project. Ook zijn er informatieavonden georganiseerd om geïnteresseerden te informeren over het initiatief en de procedure. Er is veel informatie opgehaald uit deze werksessies, de informatieavonden, meerdere bilaterale gesprekken en de ingediende reacties op het voornemen en participatieplan. Deze informatie is gebruikt om in de cNRD de nader te onderzoeken tracéalternatieven te ontwikkelen en om het beoordelingskader voor het onderzoek in het milieueffectrapport (MER) op te stellen. Het MER is een instrument om de milieugevolgen van het project en de tracéalternatieven systematisch en transparant in beeld te brengen. Voor het bepalen van een voorkeursalternatief (VKA) wordt een integrale afweging gemaakt van de tracéalternatieven en hun varianten op de thema's milieu (uit MER fase 1), techniek, kosten, omgeving en toekomstvastheid. Naast het MER wordt daarom een Integrale Effecten Analyse (IEA) opgesteld, waarin de onderscheidende beslisinformatie voor deze thema's wordt gegeven.

Na de zomer van 2019 gaat de cNRD ter inzage. Dit is wél een formele stap in de procedure. Iedereen kan tijdens de periode van de terinzagelegging een zienswijze indienen op de cNRD. De Commissie voor de m.e.r. geeft ook advies. Daarnaast wordt een nieuwe versie van het participatieplan openbaar gemaakt voor de volgende fase, tot aan de keuze voor een VKA. Een bijlage hierbij is een participatieverslag, waarin staat beschreven wat de participatiefase tot dan toe heeft opgeleverd voor de cNRD en de relatie en contacten met belanghebbenden in de omgeving.

Op dinsdag 2 juli 2019 vond een bestuurlijk overleg met de betrokken regionale overheden plaats over het project net op zee IJmuiden Ver Alpha. Op de agenda stond de inhoud van de cNRD. Op basis van de in de participatiefase opgehaalde informatie is een inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de verschillende tracéalternatieven. Er is gebleken dat het alternatief naar Rilland door de Oosterschelde door een opeenstapeling van verwachte effecten op o.a. natuur, archeologie en visserij op voorhand minder kansrijk is dan de andere alternatieven. Ook is de technische uitvoering complex en bevindt de locatie voor een converterstation zich in een open landschap nabij woningen. Daarom heeft het bestuurlijk overleg de minister van Economische Zaken en Klimaat geadviseerd dit alternatief niet op te nemen in de cNRD en dus niet verder te onderzoeken in het MER fase 1 / de IEA. Eind 2019 is er een nieuw bestuurlijk overleg en stelt de minister van Economische Zaken en Klimaat de NRD definitief vast.

Het MER fase 1 en de IEA zullen naar verwachting eind 2020 openbaar worden gemaakt en er wordt advies over het te kiezen VKA gevraagd aan de betrokken overheden. Ook wordt de Commissie voor de m.e.r. om een extra tussentijds advies gevraagd over het MER fase 1. Alle adviezen worden betrokken bij de afweging van de minister van Economische Zaken en Klimaat om tot een zorgvuldige keuze voor het VKA te komen. Daarna zullen in het MER fase 2 de milieueffecten van het geselecteerde VKA in meer detail onderzocht worden en wordt het VKA vastgelegd in het ruimtelijke besluit ((voor)ontwerpinpassingsplan voor het gemeentelijk gebied tot 1 km op zee) en worden hiervoor de benodigde vergunningen en ontheffingen aangevraagd (voor het gehele tracé en de platforms). Alle stukken zullen openbaar worden gemaakt via de [website over het net op zee IJmuiden Ver Alpha](#) en terinzageleggingen worden te zijner tijd aangekondigd in onder andere huis-aan-huisbladen.

Hieronder vindt u de reactienota. Hierin vindt u een overzicht en een samenvatting van de reacties op het voornemen en participatieplan, alsmede de beantwoording daarvan. In de eerste kolom is het nummer van de reactie opgenomen, dit correspondeert met de nummering uit [de inspraakbundel](#). In de tweede kolom is een rubricering aangegeven, dit vergemakkelijkt het verwijzen naar eerder gegeven reacties. In de derde kolom wordt een samenvatting van het relevante element uit de reactie gegeven. In de vierde kolom wordt antwoord op de reactie gegeven. Door te klikken op de onderstreepte teksten, wordt een koppeling gemaakt met relevante websites.

Reactienota

Nr	Samenvatting reactie	Antwoord
1	a Indiener vraagt om het alternatief "waterstofproductie op de Noordzee" mee te nemen in het onderzoek.	In 2018 is de Verkenning aanlanding netten op zee 2030 uitgevoerd waarin is gekeken naar de optie waterstof op zee als mogelijkheid om de opgewekte stroom uit het windenergiegebied IJmuiden Ver af te voeren. Daaruit is naar voren gekomen dat de grootschalige productie van waterstof op de Noordzee binnen een termijn van circa 10 jaar niet realistisch is als alternatief voor de afvoer van grootschalige windenergie op zee. Er hebben zich sinds deze verkenning geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan die deze analyse anders maken.
2	a Indiener vraagt aandacht voor geluidhinder vanuit het converterstation op zee, o.a. vanwege laagfrequent geluid.	Dit is opgenomen in het beoordelingskader in de concept NRD. In het MER wordt onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties beoordeeld wat de effecten zijn van geluid op de omgeving. Hierbij komen verschillende onderdelen van geluid aan bod.

3	a	<p>Indiener vraagt om het alternatief aanlanding op Den Helder mee te nemen in het onderzoek en beschrijft dat daardoor minder scheepvaartroutes naar Rotterdam hoeven te worden gekruisd, waardoor minder kans op noodankers aanwezig is. Indiener stelt dat de kabel onmogelijk te beschermen is tegen elk anker.</p>	<p>In 2018 is de <u>Verkenning aanlanding netten op zee 2030</u> uitgevoerd, waarin is gekeken naar verschillende manieren om de opgewekte stroom uit windenergiegebied IJmuiden Ver af te voeren. Daaruit is naar voren gekomen dat aanlanding op Den Helder niet realistisch is als alternatief voor de afvoer van de windenergie, omdat daar hiervoor een 380 kV-station en een nieuwe bovengrondse 380 kV-verbinding moet worden aangelegd. Hiervoor is een langdurige planologische procedure en bouwfase van 10-15 jaar nodig. Het uitgangspunt uit de <u>routekaart windenergie op zee 2030</u> is dat de opgewekte stroom uit het windenergiegebied IJmuiden Ver uiterlijk in 2030 moet zijn aangesloten. Dat is bij een aanlanding op Den Helder niet haalbaar. Daarnaast is er momenteel niet voldoende noodzaak voor deze investering, omdat uit het <u>Kwaliteits- en Capaciteitsdocument 2017</u> van TenneT naar voren komt, dat in de kop van Noord-Holland geen dusdanige knelpunten in het netwerk zijn of worden verwacht dat er een verzwaring naar een 380 kV-netwerk noodzakelijk is. Er hebben zich sinds deze verkenning geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan die deze analyse anders maken. Ook bij een aanlanding in Den Helder zouden meerdere scheepvaartroutes moeten worden gekruisd. Bij de aanleg van de kabel wordt rekening gehouden met legdieptes in scheepvaartroutes, o.a. vanwege noodankers.</p>
4	a	<p>Indiener spreekt zich uit tegen windturbines op zee (en in andere natuurgebieden) en ziet windturbines liever in industrie- of havengebieden.</p>	<p>In het regeerakkoord en het <u>Klimaatakkoord (2019)</u> is afgesproken om het succesvolle beleid van windenergie op zee door te zetten. In 2030 zal daardoor ca. 11 GW aan windparken op zee staan. Deze leveren dan 8,5% van alle energie in Nederland en 40% van ons huidige elektriciteitsverbruik. In de <u>routekaart windenergie op zee 2030</u> heeft de minister van EZK onderbouwd dat voor het realiseren van de nationale bijdrage aan de doelen van het klimaatakkoord van Parijs en de daarvoor benodigde verduurzaming van onze energievoorziening richting 2050 er een volgende stap noodzakelijk is voor de realisatie van wind op zee en aangegeven waar op de Noordzee de nieuwe windparken komen. In een Nationaal Waterplan (NWP) worden gebieden voor wind op zee geselecteerd en afgewogen tegen andere gebruiksfuncties van de Noordzee. In het <u>Nationaal Waterplan (NWP) 2016-2021</u> is het beleid voor windenergie op zee voortgezet: In NWP 2009-2015 waren de gebieden Borssele en IJmuiden Ver aangewezen en de gebieden Hollandse Kust en Ten noorden van de Waddeneilanden als zoekgebieden benoemd. In 2014 zijn- via een tussentijdse wijziging van het NWP 2009-2015 – de gebieden Hollandse Kust en Ten noorden van de Waddeneilanden aangewezen voor windenergie op zee.</p>

5	a	Indiener vraagt aandacht voor het (blijven) functioneren van bestaande telecom kabels en het verrichten van veilig en tijdig onderhoud daaraan in de Noordzee.	Dit is opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD. In het MER wordt onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties beoordeeld wat de effecten zijn op andere leidingen en (telecom)kabels.
	b	Indiener is verheugd dat er aandacht is voor participatie. Indiener vraagt om betrokkenheid d.m.v. bilateraal overleg. De belangen van de kabel- en leidingeigenaren worden in de documenten van IJmuiden Ver Alpha en Beta niet genoemd, maar dat is niet terecht. Ook door deze projecten kan indiener worden geraakt, en daarom wil indiener graag ook in de desbetreffende discussies worden betrokken.	TenneT is reeds in overleg met indiener en indiener zal in de verdere procedure worden betrokken.
6	a	Indiener vraagt aandacht voor bodemverstoring, rustverstoring, natuur en recreatie.	Dit is opgenomen in de cNRD, waarin staat beschreven welke alternatieven worden onderzocht in het MER. De cNRD bevat een beoordelingskader waarin staat beschreven aan welke punten in het MER aandacht zal worden besteed. In het MER wordt onder het thema bodem en water op zee en onder het thema bodem en water op land beoordeeld wat de effecten zijn op de zeebodem en op de landbodem. In het MER wordt onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties beoordeeld wat de effecten zijn van geluid op de omgeving (gerelateerd aan rustverstoring). In het MER worden onder het thema natuur op zee en onder het thema natuur op land beoordeeld wat de effecten zijn op natuur op zee en op de natuur op land. In het MER wordt onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties beoordeeld wat de effecten zijn op recreatieve functies.
	b	Indiener spreekt een voorkeur uit voor het alternatief via de Westerschelde vanwege de bundeling met een bestaande kabel, de beperkte effecten op natuur en recreatie en het geringe ruimtebeslag op land. Indiener onderbouwt dit standpunt door te stellen dat: vanaf het windgebied Borssele gaat al een verbinding lopen via de Westerschelde naar hoogspanningsstation Borssele. Hiertoe is de bodem van de Westerschelde ter plaatse van het kabeltracé uitgebreid verkend en gezuiverd van explosieven en wrakken. Voor het tracé van het net op zee IJmuiden Ver Alpha behoeft dit op die locaties dan niet opnieuw te gebeuren. Dit leidt tot een aanzienlijke besparing. Het aanleggen van de verbinding in de Westerschelde geeft geen verstoring van natuur en recreatie en er hoeft geen noemenswaardig tracé over land uitgezet te worden (zoals bij het tracé vanaf het Veerse Meer).	Voorkeuren worden ter kennisgeving aangenomen. In de cNRD wordt een voorstel gedaan voor de te onderzoeken alternatieven in MER fase 1 / de IEA. In de IEA worden de verschillende alternatieven naast elkaar gezet voor de thema's milieu, techniek, omgeving, kosten en toekomstvastheid. Op basis van deze IEA en de daarop gebaseerde adviezen wordt een VKA gekozen. Voor het net op zee Borssele is inderdaad uitgebreid explosieven onderzoek gedaan, dit is echter alleen gebeurd voor de ruimte die nodig is voor de kabels van deze verbinding. Voor het net op zee IJmuiden Ver Alpha zal nieuw explosieven onderzoek moeten plaatsvinden.

	c	Indiener wordt graag geïnformeerd via de email en de nieuwsbrief.	Iedereen die op de hoogte gehouden wil worden van de meest recente ontwikkelingen van het project net op zee IJmuiden Ver Alpha kan <u>zich aanmelden voor de nieuwsbrief</u> .
7	a	Indiener kan zich vinden in de locatie van de windparken.	Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen.
8	a	Indiener vraagt, gezien de grote industriële vraagontwikkeling in Zeeland, om een alternatief waarbij 4 GW vanuit IJmuiden Ver wordt aangesloten op Borssele. Indiener heeft de vraagontwikkeling onderbouwd in het rapport "Roadmap towards a climate neutral industry in the Delta Region" met een vervolgstudie naar de omvang van de groei van de elektriciteitsvraag door elektrificatie van warmteprocessen, het produceren van waterstof middels elektrolyse en de uitrol van het Steel2Chemicals project.	In de <u>Verkenning aanlanding netten op zee 2030</u> is aangegeven dat een spreiding van de aansluitingen over een deel van het Nederlandse hoogspanningsnet nodig is om te voorkomen dat er significante knelpunten in het elektriciteitsnet ontstaan. Tevens zorgt een gespreide aansluiting voor een zo efficiënt mogelijke benutting van bestaande netinfrastructuur. Op basis van de verkenning is besloten om zo veel mogelijk aan te sluiten bij of in de buurt van industriële clusters. Dit is bevestigd in een <u>Bestuurlijk Overleg in december 2018</u> en in de <u>Kamerbrief van 5 april 2019</u> . In dit Bestuurlijk Overleg is bevestigd dat TenneT en Smart Delta Resources (SDR) een verdere analyse uitvoeren naar onderzoeksresultaten omtrent vraag en aanbod van energie in de regio Gent-Terneuzen-Zeeland om zicht te krijgen op de mogelijke impact op het elektriciteitsnet. De genoemde Roadmap is bekend. TenneT volgt in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) Zeeland de ontwikkelingen op het gebied van vraag en aanbod van elektriciteit en werkt mee aan de systeemstudie om inzichtelijk te maken of het elektriciteitsnet toereikend is om aan de toenemende elektriciteitsvraag in de regio te voldoen. Hiervoor is er ook contact met het industriecluster SDR. In de IEA zal bij de thema's 'omgeving' en 'toekomstvastheid' worden gekeken naar de uitkomsten van deze systeemstudie en eventuele meekoppelkansen.
	b	Indiener vraagt, als belangrijke stakeholder, om één-op-één gesprekken.	In het kader van de RES Zeeland zijn er gesprekken om te kunnen komen tot een systeemstudie. Het is voor TenneT en EZK zeker relevant de ontwikkelingen met betrekking tot verduurzaming van de industrie te blijven volgen. TenneT zorgt dat deze informatie wordt uitgewisseld met het project net op zee IJmuiden Ver Alpha.
	c	Indiener vraagt om een nadere uitwerking van de aanlanding van windvermogen op zee met de industrie om kostenbesparingen te onderzoeken. Te onderzoeken is bijvoorbeeld 1) de mogelijkheid van direct gebruik van gelijkstroom voor elektrolyse (geen omzetting in wisselstroom) en 2) de mogelijkheden van balancering van het hoogspanningsnet en/of backup middels bestaande waterstof productiecapaciteit naast elektrolyse.	In de cNRD is aangegeven dat in MER fase 1 wordt onderzocht of extra vraag aan de kust bij de gekozen aansluitlocaties – in de vorm van waterstof – een effect heeft op de technische uitwerking van de alternatieven. Dit teneinde meekoppelkansen voor de toekomst te benutten en een efficiënte projectuitvoering te hebben.

9	a	<p>Indiener vraagt om aandacht te schenken aan de industriële mogelijkheden en toepassingen van de grote capaciteit aan zowel gelijk- als wisselstroom ter plaatse van de aanlanding. Te denken valt aan waterstof d.m.v. elektrolyse, met toepassingen zoals kunstmest, verwarming huishoudens en H2fuel.</p>	<p>Zie antwoord 8a. Ook in de <u>ontwerp Nationale Omgevingsvisie</u> is aangegeven dat bij de keuze van tracés en aanlandplaatsen van windenergie op zee rekening wordt gehouden met de ruimtelijke impact op land, met het bestaande net, milieu en de leefomgeving. Om de energie van zee optimaal te gebruiken, wordt aanlanding hiervan aan de kust en de energie-intensieve bedrijvigheid waar mogelijk verder geconcentreerd. Dit voorkomt onnodig transport van energie naar het binnenland en daarmee samenhangende nieuwe infrastructuur en het daaraan gekoppelde ruimtebeslag.</p>
	b	<p>Indiener vraagt rekening te houden met de kabels van het net op zee Borssele.</p>	<p>In de trasering door de Westerschelde zoals gepresenteerd in de cNRD is rekening gehouden met de ligging van het net op zee Borssele.</p>
	c	<p>Indiener spreekt een voorkeur uit voor het alternatief via de Westerschelde vanwege de beperkte effecten op natuur en recreatie en de mogelijkheid om op het aansluitpunt een waterstof fabriek op te richten.</p>	<p>Voorkeuren worden ter kennisgeving aangenomen. In de cNRD wordt een voorstel gedaan voor de te onderzoeken alternatieven in MER fase 1 / de IEA. In de IEA worden de verschillende alternatieven naast elkaar gezet voor de thema's milieu, techniek, omgeving, kosten en toekomstvastheid. Op basis van deze IEA en de daarop gebaseerde adviezen wordt een VKA gekozen.</p>
	d	<p>Indiener wordt graag op de hoogte gehouden.</p>	<p>Iedereen die op de hoogte gehouden wil worden van de meest recente ontwikkelingen van het project net op zee IJmuiden Ver Alpha kan <u>zich aanmelden voor de nieuwsbrief</u>.</p>
10	a	<p>Indiener vraagt aandacht voor de gevolgen van werkzaamheden voor de noodzakelijke garantie van handhaving van de nucleaire veiligheid en de continue bedrijfsvoering van de kerncentrale van EPZ. Als voorbeelden voor onderzoek worden genoemd: de nucleaire veiligheid; de beschikbaarheid van het veiligheidsrelevante nood neven koelwatersysteem en het hoofdkoelwatersysteem; de stabiliteit van de dijklichamen en de strekdam; het grondwaterniveau; de in de dijklichamen gesitueerde installaties; de invloed op baggerwerkzaamheden en de invloed op de stabiliteit van het elektriciteitsnetwerk. Indiener pleit ervoor dat op zijn minst een werkplan nucleaire veiligheid en een werkplan koelwatervoorziening kerncentrale zou moeten worden opgesteld.</p>	<p>Een aantal van de genoemde aandachtspunten zijn opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD. In het MER wordt onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties beoordeeld wat de effecten zijn voor externe veiligheid (inclusief nucleaire veiligheid) en waterkeringveiligheid. In het MER worden onder het thema bodem en water op land beoordeeld wat de effecten zijn op bodem en water op land waaronder grondwaterniveau. De effecten van baggerwerkzaamheden zijn onderdeel van het voornemen en worden beschouwd bij de verschillende thema's die gaan over zee: bodem op zee, natuur op zee en leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties.</p> <p>De aansluiting van een HVDC-installatie moet voldoen aan de eisen zoals beschreven in de <u>nieuwe HVDC-aansluitcode</u>. Hierin zijn eisen m.b.t. spanningsstabiliteit en frequentiestabiliteit beschreven, maar ook de capaciteiten die dergelijke installaties moeten hebben om de stabiliteit te kunnen ondersteunen. In deze aansluitcode staat ook de verplichting dat studies uitgevoerd moeten worden om aan te tonen dat er geen negatieve interactie ontstaat met de omgeving.</p>

	b	Indiener wordt graag zo spoedig mogelijk betrokken bij activiteiten in de buurt van de kerncentrale Borssele.	EPZ zal in het gehele traject intensief worden betrokken, zodat de belangen van de kerncentrale worden gewaarborgd.
11	a	Indiener spreekt een voorkeur uit voor aanlanding van de energie van alle windmolens van IJmuiden Ver op de Maasvlakte, daar ligt een geschikt industriegebied en daar is grote vraag naar elektriciteit. Indiener is het oneens met de opties Borssele en Rilland, omdat Zeeland nu al een overschot aan elektriciteit heeft. Omdat dit surplus wordt afgevoerd naar Geertruidenberg, is aanlanding in Geertruidenberg voor de hand liggender.	<p>Voorkeuren worden ter kennisgeving aangenomen. In het kader van de <u>Verkenning aanlanding netten op zee 2030</u> zijn door TenneT enkele nadere analyses gemaakt van verschillende aansluitvarianten. Hieruit blijkt het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij de aansluitvariant conform scenario "Centrale Klimaatactie; jaar 2030" uit het <u>Kwaliteits- en Capaciteitsdocument 2017</u> van TenneT (al het vermogen van Hollandse Kust (west) en IJmuiden Ver aansluiten op de Maasvlakte en Beverwijk en 700 MW op Eemshaven) ontstaan significante knelpunten die in de andere varianten niet gesignaleerd worden. Al het windvermogen van zee op genoemde kustlocaties aansluiten is ongunstig en niet wenselijk en kan leiden tot diepere netinvesteringen in het 380 kV-net met een lang realisatietraject. • Met een spreiding van de aansluitingen over een deel van het Nederlandse hoogspanningsnet kan +7 GW windvermogen van zee uit de <u>routekaart windenergie op zee 2030</u> gefaciliteerd worden zonder dat er significante knelpunten ontstaan. Hierbij is het wel noodzakelijk dat minimaal één van de verbindingen vanuit windenergiegebied IJmuiden Ver naar Borssele, Rilland of Geertruidenberg gaat. Dit is daarom als uitgangspunt gehanteerd in deze studie. • De keuze om een deel van het offshore windvermogen van het windenergiegebied IJmuiden Ver in zuidwest-Nederland (Borssele, Rilland of Geertruidenberg) aan te sluiten zorgt voor verlichting van gesignaleerde knelpunten in het net en voor een zo efficiënt mogelijke benutting van bestaande netinfrastructuur. Bovendien ontstaat er ruimte om meer vermogen op de SEV-III locatie Maasvlakte (en/of Simonshaven) aan te sluiten. <p>Daarnaast wordt een systeemstudie uitgevoerd omtrent vraag en aanbod van energie in de regio Gent-Terneuzen-Zeeland waarin inzichtelijk wordt gemaakt of het elektriciteitsnet toereikend is om aan de toenemende elektriciteitsvraag in de regio te voldoen, zie ook antwoord 8a.</p> <p>Op basis van de in de participatiefase opgehaalde informatie is een inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de verschillende tracéalternatieven. Er is gebleken dat het alternatief naar Rilland door de Oosterschelde door een opeenstapeling van verwachte effecten op voorhand minder kansrijk is dan de andere alternatieven. <u>Daarom heeft het bestuurlijk overleg de minister van Economische Zaken en Klimaat</u></p>

			<u>geadviseerd dit alternatief niet op te nemen in de cNRD en dus niet verder te onderzoeken in het MER fase 1 / de IEA.</u>
	b	Indiener vraagt aandacht voor de (permanente) negatieve effecten van een converterstation op landschap en geluid. Indiener geeft aan dat een converterstation dient te worden aangelegd in een industriële omgeving en dat daarvoor alleen Borssele en Geertruidenberg (of de Maasvlakte) in aanmerking komen.	<p>Dit is opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD. In het MER wordt onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties beoordeeld wat de effecten zijn van geluid op de omgeving. In het MER wordt onder het thema landschap en cultuurhistorie beoordeeld wat de effecten zijn op landschappelijke en cultuurhistorische waarden.</p> <p>Op basis van de in de participatiefase opgehaalde informatie is een inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de verschillende tracéalternatieven. Er is gebleken dat het alternatief naar Rilland door de Oosterschelde door een opeenstapeling van verwachte effecten op voorhand minder kansrijk is dan de andere alternatieven. <u>Daarom heeft het bestuurlijk overleg de minister van Economische Zaken en Klimaat geadviseerd dit alternatief niet op te nemen in de cNRD en dus niet verder te onderzoeken in het MER fase 1 / de IEA.</u></p>
	c	Indiener merkt op dat er slechts zeer weinig informatie beschikbaar is over de geplande locatie van het DC converterstation aan land. Indiener wijst op het belang van bewoners van de Zuidhof in Rilland.	<p>Op basis van de in de participatiefase opgehaalde informatie is een inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de verschillende tracéalternatieven. Er is gebleken dat het alternatief naar Rilland door de Oosterschelde door een opeenstapeling van verwachte effecten op voorhand minder kansrijk is dan de andere alternatieven. <u>Daarom heeft het bestuurlijk overleg de minister van Economische Zaken en Klimaat geadviseerd dit alternatief niet op te nemen in de cNRD en dus niet verder te onderzoeken in het MER fase 1 / de IEA.</u></p> <p>In de cNRD zijn voor de converterstations in Borssele en Geertruidenberg zoekgebieden opgenomen waarbinnen locaties worden gezocht. Met betrokkenen, waaronder grondeigenaren, worden de komende periode concrete locaties voor een converterstation in beeld gebracht.</p>
12	a	Indiener spreekt een voorkeur uit voor aanlanding van de energie van alle windmolens van IJmuiden Ver op de Maasvlakte, daar ligt een geschikt industriegebied en daar is grote vraag naar elektriciteit. Indiener is het oneens met de opties Borssele en Rilland, omdat Zeeland nu al een overschot aan elektriciteit heeft. Omdat dit surplus wordt afgevoerd naar Geertruidenberg, is aanlanding in Geertruidenberg voor de hand liggender.	Zie antwoord 11a.

	b	Indiener vraagt aandacht voor de (permanente) negatieve effecten van een converterstation op landschap en geluid. Indiener geeft aan dat een converterstation dient te worden aangelegd in een industriële omgeving en dat daarvoor alleen Borssele en Geertruidenberg (of de Maasvlakte) in aanmerking komen.	Zie antwoord 11b.
	c	Indiener merkt op dat er slechts zeer weinig informatie beschikbaar is over de geplande locatie van het DC converterstation aan land. Indiener wijst op het belang van bewoners van de Zuidhof in Rilland.	Zie antwoord 11c.
13	a	Indiener spreekt zich uit tegen nog een kabeltracé via de Westerschelde. Indiener wijst erop dat ondanks het voor het net op zee Borssele afgesloten politieke akkoord tussen de Vlaamse en Nederlandse bewindsleden met voorwaarden voor de nautische toegankelijkheid van de Scheldehavens, de impact van het net op zee Borssele zowel in de aanleg- als exploitatiefase significant is. Indiener merkt op dat met bijkomende hoogspanningskabels van het net op zee IJmuiden Ver Alpha, de kans op interferentie met de scheepvaart groter wordt en dat bij de inpassing rekening moet worden gehouden met de vereiste tussenafstanden zonder de morfologische dynamiek negatief te beïnvloeden.	Voorkeuren worden ter kennisgeving aangenomen. De genoemde aspecten zijn grotendeels opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD. In het MER wordt beoordeeld wat de effecten zijn van de alternatieven op andere kabels en leidingen en scheepvaartverkeer (onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties) en morfologie (onder het thema bodem en water op zee). Bij de tracering van de alternatieven wordt rekening gehouden met de begraafdiepte en afstandservaring. Hierbij zullen de ervaringen met het net op zee Borssele, waaronder de uitkomsten van het morfologisch model, worden meegenomen. Indien het alternatief naar Borssele via de Westerschelde als VKA wordt gekozen, dan wordt ernaar gestreefd om gezamenlijk met alle stakeholders, waaronder de Scheldehavens, de installatie en maatregelen daaromtrent uit te werken. Dit om de overlast op de scheepvaart en alle andere gebruikers te beperken.
13	b	Indiener vraagt om de eerder onderzochte tracés 2 en 3 voor het net op zee Borssele mee te nemen in dit onderzoek naar alternatieven voor het net op zee IJmuiden Ver Alpha.	Aanlanding via de kop van Walcheren (genoemde tracés 2 en 3) wordt niet onderzocht omdat uit het <u>MER voor het Net op Zee Borssele</u> is gebleken dat die tracéalternatieven voor de aspecten bodem en water niet kansrijk werden geacht. Met name omdat er zetting en zoute kwel, met niet of nauwelijks te mitigeren effecten, kan optreden bij aanleg. Dit is ook opgenomen in het Alternativedocument bij de cNRD.
	c	Indiener vraagt, met verwijzing naar "The political declaration on energy cooperation between the North Sea countries" om een alternatief te onderzoeken dat recht doet aan internationale samenwerking bij het aan land brengen van energie. Dit betreft grensoverschrijdende aanlandingsopties meenemen in de overweging.	Nederland maakt, samen met negen andere Noordzeelanden (waaronder België), deel uit van de North Seas Energy Cooperation. Dit internationale samenwerkingsverband heeft tot doel meer gezamenlijk op te treden bij de uitrol van wind op zee om op deze manier zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van de ruimte op zee. Binnen deze internationale Noordzeesamenwerking wordt bovendien expliciet gekeken naar mogelijkheden met grensoverschrijdende aspecten om de op zee opgewekte energie zo efficiënt mogelijk aan land te brengen. Er is hiervoor een aantal mogelijkheden bekeken en uiteindelijk <u>zijn 5 potentiële projecten geïdentificeerd</u> , waaronder de voor IJmuiden Ver

		<p>relevante zogenaamde windconnector naar het Verenigd Koninkrijk (VK). De Minister van EZK heeft TenneT gevraagd om met een voorstel te komen om de netinfrastructuur voor het windgebied IJmuiden Ver efficiënter te benutten door deze te verbinden met het VK (zie de <u>Kamerbrief van 5 april 2019</u>). Deze verbinding kan dienen als zogenaamde 'interconnector' tussen het VK en Nederland op momenten dat er restcapaciteit beschikbaar is. Het onderzoek bevindt zich momenteel in de haalbaarheidsfase. Op het moment dat er meer duidelijkheid is over de haalbaarheid, wordt voor dit project een aparte procedure opgestart. Indien de combinatie van het net op zee met een grensoverschrijdende verbinding naar het VK er komt, betekent dit dat het platform voor net op zee IJmuiden Ver Alpha en/of Beta uitgebreid (vergroot) wordt en er een kabelverbinding tussen een of beide platforms van IJmuiden Ver en via een platform naar een Brits windpark of direct naar het vasteland noodzakelijk is. In het MER voor het net op zee IJmuiden Ver Alpha wordt rekening gehouden met deze mogelijkheid door tevens te kijken naar een platform dat qua omvang geschikt is voor deze combinatie. Verder wordt bekeken of er sprake kan zijn van cumulatieve effecten (vooral voor natuur op zee). Indien dit aan de orde is, worden aannames gedaan om een beoordeling te kunnen geven van deze cumulatieve effecten. Ook voor dit zogenaamde 'interconnector'-project geldt nog steeds dat aanlanding richting het Nederlandse vasteland noodzakelijk is. De duurzame energie die IJmuiden Ver opwekt is nodig voor de verduurzaming van de Nederlandse elektriciteitsproductie.</p> <p>Desalniettemin is ook navraag gedaan naar de mogelijkheid voor een grensoverschrijdende aanlanding van 2 GW vanuit IJmuiden Ver in België. De Belgische overheid heeft via het Vlaams Departement Mobiliteit en Openbare Werken laten weten dat het Belgische elektriciteitsnet niet voorbereid is op een extra aansluiting van een dergelijk vermogen. Om deze reden is een grensoverschrijdende aanlanding in België van het net op zee IJmuiden Ver Alpha geen realistisch alternatief.</p>
--	--	---

	d	<p>Indiener vraagt om een alternatieve oplossing voor de aanleg van een zeer lange kabel zodat rendementsverliezen vermeden kunnen worden. Vraag is of er geen andere, betere en goedkopere oplossing mogelijk is. Suggesties daarvoor zijn elektrificatie bij de industrie, opslag van energie en de afstemming van productie en consumptie.</p>	<p>In 2018 is de <u>Verkenning aanlanding netten op zee 2030</u> uitgevoerd waarin is gekeken naar de opties elektrificatie bij de industrie, opslag van energie en afstemming van productie en consumptie om stroom uit windenergiegebied IJmuiden Ver af te voeren. Daaruit is naar voren gekomen dat deze niet geschikt of momenteel niet realistisch zijn als alternatief voor de afvoer van grootschalige windenergie op zee door middel van elektriciteitskabels. Er hebben zich sinds deze verkenning geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan die deze analyse anders maken.</p>
	e	<p>Indiener spreekt zich uit tegen nog een kabeltracé via de Westerschelde en vraagt om de negatieve impact en risico's van een bijkomend tracé goed in kaart te brengen met aandacht voor de volgende aspecten: wat de maximale begraafdiepte van gelijkstroom hoogspanningskabels is en hoe dit zich verhoudt tot de grote dynamiek van de Westerschelde bodem; de afstandsvereisten tussen de gelijk- en wisselstroomkabels en of dit ruimtelijk in te passen is op de Westerschelde; de kruisingsmogelijkheden van gelijk- en wisselstroomkabels; de ervaringen met het project Borssele (inclusief de ervaring met aanzanding van gebaggerde geulen zodat het vereiste baggerwerk geminimaliseerd kan worden); de optimalisatie van de locatiekeuze waarbij enerzijds het onderhoud wordt geminimaliseerd door het respecteren van de natuurlijke dynamiek en anderzijds het risico op beschadiging wordt gereduceerd door het kabeltracé niet in de langsricting de vaargeul te laten volgen (en bij voorkeur de vaargeul niet te laten kruisen); en het zonder beperking kunnen blijven gebruiken van bestaande bagger- en stortzones.</p>	<p>Zie antwoord 13a. In het MER wordt ook beoordeeld wat de effecten zijn van de doorkruising van baggerstortgebieden, scheepvaartroutes en ankergebieden (onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties).</p>
	f	<p>Indiener wordt graag betrokken bij de verdere besluitvorming en neemt deel aan de werksessies in april en juni 2019.</p>	<p>Deze partij is reeds betrokken bij het participatieproces en blijft in het vervolgproces ook betrokken.</p>
14	a	<p>Indiener vraagt aandacht voor de ligging van aardgastransportleidingen van Gasunie op of nabij de tracés naar Geertruidenberg, Borssele en Rilland. Indiener geeft aan dat onderzocht moet worden (conform de NEN3654) of er door het aan te leggen tracé geen ontoelaatbare beïnvloeding op de leidingdelen van Gasunie ontstaat.</p>	<p>Dit is opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD. In het MER wordt onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties beoordeeld wat de effecten van de alternatieven zijn op andere leidingen en (telecom)kabels. Hierbij wordt gekeken naar kruisingen en lengte paralleligging. Voor het VKA wordt, indien noodzakelijk (doordat leidingen binnen afstand liggen waar beïnvloeding kan optreden), een beïnvloedingsstudie (EMC-studie) uitgevoerd.</p>
	b	<p>Indiener vermeldt de contactgegevens van de tracébeheerder van Gasunie voor nadere informatie en overleg.</p>	<p>Deze informatie wordt opgenomen in het participatieplan en er wordt contact gelegd met Gasunie.</p>

15	a	Indiener vraagt aandacht voor de aanwezigheid van visserij in het Veerse Meer met verplaatsbare hokfuiken en schietfuiken voor paling en kreeft; longlines voor hangcultuurmosselen en oester- en tapijtschelpvisserij. Hierbij wordt gebruik gemaakt van ankers op de bodem en stalen palen in de bodem.	Dit is opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD. In het MER wordt onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties beoordeeld wat de effecten van de alternatieven zijn op visserij en aquacultuur. Daarnaast zal met indiener gekeken worden naar locaties, diepten en aanlegperiodes.
	b	indiener is bereid mondeling zijn mening toe te lichten.	Er is contact met indiener en de belangen worden meegenomen in het participatieplan.
16	a	Indiener heeft ernstige bezwaren tegen het alternatief naar Borssele via de Westerschelde en wijst er op dat er voldoende haalbare alternatieven zijn. Het risico is te groot dat de scheepvaartbelangen en het verdragsrechtelijke principe van de vrijheid van scheepvaart worden geschaad. Dit zou indruisen tegen het Nederlands-Vlaamse Verdrag inzake het gemeenschappelijk nautisch beheer vastgesteld doel van een veilige en vlotte afwikkeling van het scheepvaartverkeer in het Scheldegebied.	Het verdrag tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de samenwerking op het gebied van het beleid en beheer van het Schelde-estuarium uit 2005 heeft als doel het Schelde-estuarium te ontwikkelen als een multifunctioneel estuarien watersysteem dat op duurzame wijze wordt gebruikt voor menselijke behoeften. Deze samenwerking is in hoofdzaak gericht op een maximale beveiliging tegen overstromen, een optimale toegankelijkheid van de Scheldehavens en een gezond en dynamisch estuarien ecosysteem. Deze belangen zullen worden meegenomen in de afwegingen rondom een VKA. Uiteraard zullen verdragsrechtelijke verplichtingen te allen tijden worden gerespecteerd.
	b	Tijdens de aanleg van een hoogspanningsverbinding in de Westerschelde is de veilige en vlotte afhandeling van het scheepvaartverkeer in het geding. Stremmingen en de daaraan verbonden wachttijden hebben bovendien een financiële impact voor de (internationale) scheepvaart en de rederijen en leiden ook tot een beperking van de nautische toegankelijkheid van de Scheldehavens, met ernstige negatieve gevolgen voor het imago en de concurrentiepositie van deze havens. De aanleg van het net op zee Borssele betekent bovendien dat de aanleg van nieuwe, bijkomende kabels alleen maar moeilijker zal worden, en naar alle waarschijnlijkheid dus ook meer hinder zal veroorzaken voor de scheepvaart en baggerwerkzaamheden, in het betreffende gebied dat gekenmerkt wordt door haar morfologisch-dynamisch karakter en waarin de beschikbare ruimte zeer beperkt is.	Zie antwoord 13a.

	c	<p>Indiener vraagt aandacht voor de brief van 27 september 2018 van de Permanente Commissie van Toezicht op de Scheldevaart in het kader van de openbare raadpleging over het ontwerp van het (Belgisch) marien ruimtelijk plan en wijst op de passage: "Wat het leggen van kabels en pijpleidingen betreft, geregeld in artikel 9 van het koninklijk besluit, zijn we er voorstander van om de kabels niet in scheepvaartroutes, verkeerstromen en ankergebieden te leggen. Indien dit toch de enige optie zou zijn, dient het kabelleggen zo te gebeuren dat de veiligheid van de scheepvaart niet in het gedrang komt en de scheepvaart niet wordt gestremd of vertraging oploopt waardoor tijgebonden schepen hun getij kunnen missen."</p>	<p>In het MER wordt gekeken naar verschillende wet- en regelgeving die van toepassing is op het gebied. Het spreekt vanzelf dat wet- en regelgeving in acht wordt genomen. Indien het Belgisch marien ruimtelijk plan invloed heeft, wordt dit meegenomen. Zie verder antwoord 13e.</p>
16	d	<p>Indiener wijst op de risico's na de aanleg van de kabels in de Westerschelde bij noodankeren of de uitvoering van toekomstige onderhouds- en/of verdiepingsbaggerwerken en op het verhoogd risico op blootspoeling van de kabels omdat het een zeer morfologisch-dynamisch gebied is.</p>	<p>Bij de tracering van de alternatieven wordt rekening gehouden met de begraafdiepte. Hierbij zullen de ervaringen met het net op zee Borssele, waaronder de uitkomsten van het morfologisch model, worden meegenomen. Bij de aanleg van de kabel wordt rekening gehouden met legdieptes in scheepvaartroutes, o.a. vanwege noodankeren.</p>
17	a	<p>Indiener vraagt waarom een aanlanding in Noord-Holland nabij Amsterdam niet is meegenomen. Daar zitten ook vele verbruikers, o.a. hoogovens.</p>	<p>Zie antwoord 11a.</p>
	b	<p>Indiener vraagt om multifunctioneel gebruik van de kabel, bijvoorbeeld door aansluiting van elektriciteitsproductie projecten (wind, zon op land en drijvend) die langs de route liggen of gecreëerd kunnen worden. Daardoor kan de kabel met een hogere capaciteit gebruikt worden (zowel op dagbasis als op seizoensbasis).</p>	<p>Multifunctioneel gebruik van de kabel is helaas niet mogelijk. Deze aansluiting van windparken op zee zal worden uitgevoerd door middel van een gelijkstroomkabel, terwijl windmolens en zon via wisselstroom verbonden zijn met hoogspanningsstations.</p>
	c	<p>Indiener vraagt om ook de productie van waterstof op zee en transport middels een buisleiding als alternatief te bekijken.</p>	<p>Zie antwoord 1a.</p>
	d	<p>Indiener ontvangt graag actieve informatie via email.</p>	<p>Iedereen die op de hoogte gehouden wil worden van de meest recente ontwikkelingen van het project net op zee IJmuiden Ver Alpha kan <u>zich aanmelden voor de nieuwsbrief</u>.</p>

18	a	<p>Indiener heeft om verschillende redenen grote bezwaren tegen de alternatieven die richting Borssele gaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indiener vraagt aandacht voor de kwetsbaarheid van steeklijnen: wanneer bij calamiteiten, storingen of terrorisme de gehele lijn wordt getroffen en alle circuits wegvallen is er geen alternatief met als gevolg langdurige uitval en afschakeling van elektriciteitsproducenten. Dit is tegenstrijdig aan EU-normering. • Indiener wijst erop dat de oorspronkelijk vraag naar stroom op deze plek (Pechiney en Zalco) niet meer aan de orde is. • Indiener wijst erop dat voor windpark IJmuiden Ver Alpha geen sprake is van de bij selectie van vestigingsplaatsen in het SEVIII genoemde mogelijkheden tot aanvoer van grondstoffen, beschikbare fysieke ruimte, de aanwezigheid van koelwater en lokaal draagvlak. • Indiener vreest dat door een converterstation (inclusief bouwen geluidsbelasting) de kwaliteit van de leefomgeving in Borssele na de realisatie van andere plannen nog verder afneemt. Het ontbreekt aan inventarisatie van de planvorming en visie terwijl de besluitvorming onomkeerbaar is. • Indiener wijst op gezondheidsrisico's (inclusief de fluctuatie van de 0,4 microtesla grens belasting). 	<p>In het kader van de <u>Verkenning aanlanding netten op zee 2030</u> zijn door TenneT enkele nadere analyses gemaakt van verschillende aansluitvarianten. Hieruit blijkt dat met een spreiding van de aansluitingen over een deel van het Nederlandse hoogspanningsnet het ontstaan van significante knelpunten voorkomen kan worden en een zo efficiënt mogelijke benutting van bestaande netinfrastructuur. Hierbij is het wel noodzakelijk dat minimaal één van de verbindingen vanuit IJmuiden Ver naar Borssele, Rilland of Geertruidenberg gaat. In de cNRD wordt een voorstel gedaan voor de te onderzoeken alternatieven in MER fase 1 / de IEA. In de IEA worden de verschillende alternatieven naast elkaar gezet voor de thema's milieu, techniek, omgeving, kosten en toekomstvastheid. Op basis van deze IEA en de daarop gebaseerde adviezen wordt een VKA gekozen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om het netwerk in Zeeland te versterken en de geschetste netconfiguratie met een steeklijn (uitloper) op te heffen wordt een tweede 380kV-verbinding tussen Borssele en Rilland aangelegd. Hiervoor het is het project "<u>Zuid-West 380 kV West</u>" opgestart. Bij de tracering van deze nieuwe verbinding is rekening gehouden met de gevolgen van de beschreven calamiteiten. De nieuwe verbinding staat daarom op voldoende ruime afstand van de bestaande relevante infrastructuur. Dit is beschreven in paragraaf 5.4 en 5.6.2 van het <u>definitieve inpassingsplan</u>. Het hoogspanningsstation Borssele is daarmee straks opgenomen in een nieuwe ringstructuur die op twee plaatsen aan de landelijke hoogspanningsring gekoppeld is. • In Borssele wordt een groeiende vraag naar elektriciteit verwacht in verband met de verduurzaming van de industrie. TenneT volgt in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) Zeeland de ontwikkelingen op het gebied van vraag en aanbod van elektriciteit en werkt mee aan de systeemstudie om inzichtelijk te maken of het elektriciteitsnet toereikend is om aan de toenemende elektriciteitsvraag in de regio te voldoen. • In het <u>SEVIII</u> zijn de locaties Borssele, Maasvlakte en Beverwijk aangewezen als locaties waar op grootschalige wijze hoogspanningsverbindingen kunnen worden aangesloten die nodig zijn om de windturbineparken op zee aan te sluiten op het bestaande hoogspanningsnet. • De ruimtelijke inpassing is opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD voor het net op zee IJmuiden Ver Alpha onder het thema landschap en cultuurhistorie. In het MER wordt onder het
----	---	--	--

		<p>thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties beoordeeld wat de effecten zijn van geluid op de omgeving. Hierbij komen verschillende onderdelen van geluid aan bod.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gezondheid is opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD voor het net op zee IJmuiden Ver Alpha. In het MER wordt beoordeeld wat de effecten van de alternatieven zijn op gezondheid onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties.
b	<p>Indiener wijst erop dat aansluiting via de Westerschelde het langste tracé is met de volgende aandachtspunten: de Westerscheldemonding waarin zich kwetsbare gebieden bevinden zoals ankergebieden en natuurlijk te nemen barrières; de ligging van andere kabels; de ongewenste aanlanding ten oosten van de koelwaterinlaat van kerncentrale Borssele i.v.m. extra belasting van Natura 2000 gebied en een alsmaar groter gedeelte van groenproject 't Sloe.</p>	<p>In de cNRD zal aandacht worden besteed aan de lengte van de tracé's, het tracé via de Westerschelde is niet het langste. In het MER wordt beoordeeld wat de effecten zijn van de doorkruising van kwetsbare gebieden (zoals ankergebieden); wat de effecten zijn op andere leidingen en kabels en wat de invloed is op andere ruimtelijke functies als bos en natuur (onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties). In het MER wordt onder de thema's natuur op land en natuur op zee beoordeeld wat de invloed is op Natura 2000-gebieden en overige beschermde gebieden.</p>
c	<p>Indiener geeft aan dat het alternatief door het Veerse Meer niet bespreekbaar is, omdat een kwetsbaar en economisch belangrijk toeristisch recreatiegedeelte van Zeeland wordt doorkruist en daarna een landgedeelte met landbouw en natuur. Er ontbreekt een kabel corridor in het industriegebied, waardoor alleen de mogelijkheid overblijft om buitenom aan de zuidzijde wederom het Sloebos te doorkruisen. Dit compensatie natuur/groenproject is voor 50% ontwikkeld en reeds zwaar belast door boven- en ondergrondse infra. Deze optie geeft wijziging of versterking van magnetische velden die ernstige gezondheidsrisico's kunnen geven. De belemmerende strook beperkt aanplanting van hoog opgaand gewas, wat de bufferfunctie tussen het industrieterrein en het nationaal landschap Zak van Zuid Beveland beperkt.</p>	<p>Voorkeuren worden ter kennisgeving aangenomen. In het MER wordt beoordeeld wat de invloed is op andere ruimtelijke functies als landbouw, recreatie en toerisme, bos en natuur en gezondheid (onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties).</p>
d	<p>Indiener wijst erop dat het alternatief naar Rilland via de Oosterschelde voordelen (geen andere infra, geen ankergebieden of extreem te nemen natuurlijke barrières, station Rilland aangesloten op de ring en daarmee grotere leveringszekerheid), maar ook nadelen (doorkruising van het Natura 2000 Oosterschelde gebied) heeft.</p>	<p>Op basis van de in de participatiefase opgehaalde informatie is een inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de verschillende tracéalternatieven. Er is gebleken dat het alternatief naar Rilland door de Oosterschelde door een opeenstapeling van verwachte effecten op voorhand minder kansrijk is dan de andere alternatieven. <u>Daarom heeft het bestuurlijk overleg de minister van Economische Zaken en Klimaat geadviseerd dit alternatief niet op te nemen in de cNRD en dus niet verder te onderzoeken in het MER fase 1 / de IEA.</u></p>

	e	Indiener geeft aan dat ook Geertruidenberg voordelen (directe aansluiting op het ringnetwerk; relatief kort tracé en dicht bij afnamegebieden) en nadelen heeft.	Voorkeuren worden ter kennisgeving aangenomen. In de cNRD zal aandacht worden besteed aan de lengte van de tracé's, Geertruidenberg kent een relatief lang tracé.
	f	Indiener wordt graag betrokken bij het vervolg en geeft aan dat participatie in het voortraject veel frustratie kan voorkomen.	Deze partij is reeds betrokken bij het participatieproces en blijft in het vervolgproces ook betrokken.
19	a	Indiener vraagt om regelmatige voorgangsrapportages.	Iedereen die op de hoogte gehouden wil worden van de meest recente ontwikkelingen van het project net op zee IJmuiden Ver Alpha kan <u>zich aanmelden voor de nieuwsbrief</u> .
	b	Indiener vraagt aandacht voor onderdoorgangen bij kwetsbare kunstwerken en toepassing van moderne technieken.	Dit is opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD. In het MER wordt onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties beoordeeld wat de effecten van de alternatieven zijn op andere functies waaronder waterkeringen.
	c	Indiener spreekt een voorkeur uit voor het alternatief Geertruidenberg, met name om storingen in het scheepvaartverkeer te voorkomen.	Voorkeuren worden ter kennisgeving aangenomen. Dit aspect is opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD. In het MER wordt beoordeeld wat de effecten zijn van de alternatieven op scheepvaartverkeer (onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties).
	d	Indiener leidt uit de opbouw van het hoogspanningsstation bij Rilland af dat de keuze voor het tracé al is gemaakt.	Dit is onjuist, op basis van een IEA en de daarop gebaseerde adviezen wordt naar verwachting eind 2020 een VKA gekozen. Op basis van de in de participatiefase opgehaalde informatie is een inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de verschillende tracéalternatieven. Er is gebleken dat het alternatief naar Rilland door de Oosterschelde door een opeenstapeling van verwachte effecten op voorhand minder kansrijk is dan de andere alternatieven. <u>Daarom heeft het bestuurlijk overleg de minister van Economische Zaken en Klimaat geadviseerd dit alternatief niet op te nemen in de cNRD en dus niet verder te onderzoeken in het MER fase 1 / de IEA.</u>

20	a	<p>Indiener heeft om verschillende redenen grote bezwaren tegen de alternatieven die richting Borssele gaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indiener vraagt aandacht voor de kwetsbaarheid van steeklijnen: wanneer bij calamiteiten, storingen of terrorisme de gehele lijn wordt getroffen en alle circuits wegvallen is er geen alternatief met als gevolg langdurige uitval en afschakeling van elektriciteitsproducenten. Dit is tegenstrijdig aan EU-normering. • Indiener wijst erop dat de oorspronkelijk vraag naar stroom op deze plek (Pechiney en Zalco) niet meer aan de orde is. • Indiener wijst erop dat voor windpark IJmuiden Ver Alpha geen sprake is van de bij selectie van vestigingsplaatsen in het SEVIII genoemde mogelijkheden tot aanvoer van grondstoffen, beschikbare fysieke ruimte, de aanwezigheid van koelwater en lokaal draagvlak. • Indiener vreest dat door een converterstation (inclusief bouwen geluidsbelasting) de kwaliteit van de leefomgeving in Borssele na de realisatie van andere plannen nog verder afneemt. Het ontbreekt aan inventarisatie van de planvorming en visie terwijl de besluitvorming onomkeerbaar is. 	Zie antwoord 18a.
	b	Indiener wijst op gezondheidsrisico's. Indiener vraagt aandacht voor de (fluctuatie) van het magneetveld en in samenhang daarmee het voorzorgbeginsel.	Gezondheid is opgenomen in het beoordelingskader in de cNRD voor het net op zee IJmuiden Ver Alpha. In het MER wordt beoordeeld wat de effecten van de alternatieven zijn op gezondheid onder het thema leefomgeving, ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties. Voor de kabelsystemen en het converterstation wordt in het MER fase 1 inzichtelijk gemaakt hoeveel gevoelige objecten aanwezig zijn nabij het converterstation, de kabelsystemen en binnen de werkstrook die mogelijk hinder kunnen ondervinden. Voor het VKA wordt in MER fase 2 ingezoomd op het onderdeel magneetvelden en wordt er een jaargemiddelde magneetveldcontour berekend. Fluctuaties in de magneetveldsterkte worden ondervangen door het berekeningsuitgangspunt van een jaargemiddelde magneetveldsterkte. In het MER fase 2 zal tevens de relatie worden aangegeven met het beleidsadvies voor bovengrondse hoogspanningslijnen.
	c	Indiener wijst erop dat aansluiting via de Westerschelde het langste tracé is met de volgende aandachtspunten: de Westerscheldemonding waarin zich kwetsbare gebieden bevinden zoals ankergebieden en natuurlijk te nemen barrières; de ligging van andere kabels; de ongewenste aanlanding ten oosten van de koelwaterinlaat van kerncentrale Borssele i.v.m. extra belasting van Natura 2000 gebied en een alsmaar groter gedeelte van groenproject 't Sloe.	Zie antwoord 18b.

	d	Indiener geeft aan dat het alternatief door het Veerse Meer niet bespreekbaar is, omdat een kwetsbaar en economisch belangrijk toeristisch recreatiegedeelte van Zeeland wordt doorkruist en daarna een landgedeelte met landbouw en natuur. Er ontbreekt een kabel corridor in het industriegebied, waardoor alleen de mogelijkheid overblijft om buitenom aan de zuidzijde wederom het Sloebos te doorkruisen. Dit compensatie natuur/groenproject is voor 50% ontwikkeld en reeds zwaar belast door boven- en ondergrondse infra. Deze optie geeft wijziging of versterking van magnetische velden die ernstige gezondheids risico's kunnen geven. De belemmerende strook beperkt aanplanting van hoog opgaand gewas, wat de bufferfunctie tussen het industrieterrein en het nationaal landschap Zak van Zuid Beveland beperkt.	Zie antwoord 18c.
	e	Indiener wijst erop dat het alternatief naar Rilland via de Oosterschelde voordelen (geen andere infra, geen ankergebieden of extreem te nemen natuurlijke barrières, station Rilland aangesloten op de ring en daarmee grotere leveringszekerheid), maar ook nadelen (doorkruising van het Natura 2000 Oosterschelde gebied) heeft.	Zie antwoord 18d.
	f	Indiener geeft aan dat ook Geertruidenberg voordelen (directe aansluiting op het ringnetwerk; relatief kort tracé en dicht bij afnamegebieden) en nadelen heeft.	Zie antwoord 18e.
	g	Indiener vraagt aandacht voor monitoring om op die wijze kennis op te doen en verbeteringen door te voeren.	In de vergunningen die aangevraagd gaan worden voor het net op zee IJmuiden Ver Alpha komt monitoring aan de orde.
	h	Indiener wordt graag betrokken bij het vervolg en geeft aan dat participatie in het voortraject veel frustratie kan voorkomen.	Deze partij is reeds betrokken bij het participatieproces en blijft in het vervolgproces ook betrokken.
21	a	Indiener vraagt om in een vroegtijdig stadium en op beeldende wijze weer te geven wat de uit te voeren werkzaamheden in de praktijk betekenen voor b.v. het ruimtebeslag, het tijdsbeslag of de gevolgen voor het gebruik van water en voor de recreatievaart/beroepsvaart. Ook verzoekt indiener partijen als Nationaal Park de Biesbosch, watersportverenigingen en (haven-)bedrijven in Lage Zwaluwe en Drimmelen te betrekken.	Dit verzoek wordt opgenomen in het participatieplan en betrokken bij de communicatie over het project.

22	a	<p>Indiener benadrukt het belang om het industrieel cluster North Sea Port te voorzien van voldoende en duurzaam opgewekte energie door middel van aanlanding in Borssele via het Veerse Meer of de Westerschelde. Vanuit economisch oogpunt en voor de industrie is de beschikbaarheid van duurzame elektriciteit cruciaal. Enerzijds is het voor nieuwe bedrijven in toenemende mate een belangrijke vestigingsvoorwaarde. Anderzijds is het voor de reeds aanwezige industrie van groot belang voor de elektrificatie van hun productieprocessen. Dit zal leiden tot effectieve CO2-reductie, net als de productie van waterstof door elektrolyse. Indiener geeft aan dat de aanwezige industrie reeds 450.000 ton waterstof produceert en consumeert (de helft van heel Nederland). Innovatieve projecten zullen in de nabije toekomst de vraag naar groene waterstof vergroten, hiervoor is mogelijk 9 á 10 GW aan duurzame elektriciteit noodzakelijk. Maatschappelijk kan deze ontwikkeling bijdragen aan het versneld behalen van de klimaatdoelstellingen van Parijs en de realisatie van de Zeeuwse Duurzaamheidsambitie 2030.</p>	Zie antwoord 8a en 9a.
	b	<p>Indiener geeft aan dat zorgvuldig omgevingsmanagement van groot belang is om één van de tracés richting Borssele mogelijk te maken.</p>	<p>Er wordt met behulp van de omgeving zo goed mogelijk invulling gegeven aan borgen van de belangen van omgevingspartijen in het project en de afwegingen. Het ministerie van EZK en TenneT vinden participatie van de omgeving in het project belangrijk, omdat de eindresultaten hier doorgaans voor iedereen beter van worden en omdat gedragen en transparante besluitvorming binnen de RCR van groot belang wordt gevonden.</p>
	c	<p>Indiener vraagt om de mogelijkheden voor een directe aansluiting van gelijkstroom voor de productie van waterstof te onderzoeken.</p>	Zie antwoord 8c.
	d	<p>Indiener geeft aan dat de geplande 2 GW van IJmuiden Ver onvoldoende is voor de industrie binnen North Sea Port. Om de realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen in de regio mogelijk te maken, zullen extra gigawatts wind op zee noodzakelijk zijn. Tevens vraagt de vergaande elektrificatie van de industrie een verzwaring van het midden- en hoogspanningsnet in en om het havengebied van North Sea Port.</p>	Zie antwoord 8a.
	e	<p>Indiener geeft aan dat bij bepaling van het tracé richting converterstation rekening dient te worden gehouden met bestaande en toekomstige economische activiteiten.</p>	<p>In de cNRD is voor een converterstation in Borssele een zoekgebied opgenomen waarbinnen locaties worden gezocht. Met betrokkenen, waaronder grondeigenaren, worden de komende periode concrete locaties voor een converterstation en bijbehorende kabeltracés in beeld gebracht.</p>
	F	<p>Indiener is zich ervan bewust dat de continuïteit van het scheepvaartverkeer richting de havens aan de Westerschelde dient te</p>	<p>Deze partijen zijn reeds betrokken bij het participatieproces en blijven in het vervolgproces ook betrokken.</p>

	worden gegarandeerd en vraagt om goede afstemming en verhouding met het Vlaamse Gewest, de VNSC, North Sea Port, de Haven van Antwerpen en andere betrokkenen. Indiener zelf vraagt om te communiceren via de email en noemt 2 contactpersonen.	
g	Indiener kan informatie aanleveren ten behoeve van de alternatieven naar Borssele.	Dit wordt op prijs gesteld en hiervan zal indien nodig gebruik worden gemaakt.